

KUSTBON

Nr 1 - Årgång 10

ORGAN FÖR
ESTLANDSSVENSKARNA I SVERIGE

Februari 1953

Vid mitten av förra århundradet utkommo de första vetenskapliga arbetena om estlandssvenskarna — om man bortser från kapitlen om Estlands svenska bygder i Hupels Topografische Nachrichten von Liv- und Estland, Riga 1774—1782. 1847 trycktes i Tavastehus Frederic Joachim Ekmans Beskrifning om Runo i Liffland, och 1855 utgav skolinspektören i Hapsal, den tyska historikern Carl Russwurm det imponerande arbetet om hela Svensk-estland och dess befolkning "Eibovolke oder die Schweden an den Küsten Ehtlands und auf Runö", I—II. En tredje del, som utkom samma år, utgöres av "Lithigraphierte Beilagen zu Eibofolke . . . Entworfen von E. Russwurm, auf Stein gezeichnet und gedruckt von W. Macdonald (20 blad).

Ovanstående litografi är hämtad ur denna samling och föreställer ett bröllop på Ormsö, så som Russwurm har sett det. Instrumentet är en talharpa.

Utgiven av Svenska Odlingens Vänner.

Redaktör och ansvarig utgivare: *Manfred Nyman.*

Red.-sekr.: *Lars Broman.*

Red. och Exp.: Tunnelgatan 23, 3 tr., Stockholm.

Kustbons postgiro: 19 72 07.

Utkommer 1953 med sex nummer.

Prenumerationspris 1953 5 kr.

Annonpris: 1/1 200:—, 1/2 115:—, 1/4 60:—,
1/8 35:—

Förlovnings-, vigsel- och födelseannonser 5 kr.

Dödsannonser 20 kr.

Härnösand 1953 - Härnösands Boktryckeri Aktiebolag

700 sidor tättryckt text! En detaljerad innehållsförteckning kommer att utarbetas och i slutet av detta år att tryckas som bilaga till Kustbon.

Av hittills inkomna prenumerationsanmälningar att döma tycks intresset för Kustbon vara oförändrat. Redaktionen hoppas dock att prenumerationsavgifterna detta år skola inflyta snabbare så att upprepade tidsödande och kostnadskrävande påstötningar skola kunna undvikas. Tidningen kommer i fortsättningen ej att sändas till dem som ännu ej erlagt avgiften för föregående år.

Svenska Odlingens Vänner kan redan nu meddela, att estlandssvensk hembygdsdag även i år kommer att hållas på Tollare, nämligen söndagen den 16 augusti. — Den 18 april medverkar vår förening vid ett samkväm i Eskilstuna, då bl. a. filmer från våra gamla bosättningsområden komma att visas. Däremot har någon vårfest detta år ej planerats i Stockholm, då det visat sig att intresset för denna form av samvaro under de senaste åren ej varit särskilt stort.

Även om vi inte i någon större omfattning komma att högtidlighålla något tioårsjubileum må vi dock hejda oss ett ögonblick och besinna vilken enorm betydelse dessa tio år haft för vår folkstam.

Kustbon i Sverige

10 år

Kustbon utkommer i år med sin tionde årgång i Sverige. Den har varit mer seglivad än många från början trodde. De tio årgångarna komma helt visst att utgöra en givande lektyr för dem, som äro intresserade av vår folkstams historia. Nästan varje sida påminner oss om vårt folks skiftande öden, om våra urgamla bygder, den dramatiska överflyttningen, acklimatiseringen i Sverige och om den begynnande utjämningsprocess vår tillvaro som en isolerad folkgrupp undergår. Det är ej så lätt att få en klar uppfattning om vad som sker. Om förändringar i stammens sammansättning talar dock familjenotiserna sitt tydliga språk: äktenskap ingås allt oftare där den ena parten är infödd rikssvensk, födelsenotiserna visa nya smakriktningar när det gäller val av namn och dödsnotisererna visa att många av våra gamla kämpar fallit. Inbundna komma Kustbons 10 årgångar att utgöra en bok på sammanlagt c:a

Studiebesök på Statens Historiska Museum.

Kustbon och S. O. V. hade söndagen den 18 januari anaordnat studiebesök på Statens Historiska Museum. Rundvandringen under dr Gejvalls sakkunniga ledning blev för de tyvärr alltför fåtaliga deltagarna en fängslande upplevelse. Besökarna fingo under loppet av tre timmar följa utvecklingen i Sverige under 10.000 år. Största intresset ägnades samlingarna från tiden innan våra förfäder sannolikt lämnat Sverige för att bosätta sig öster om Östersjön.

Estlandssvensk filmafton i Eskilstuna

Lördagen den 18 april kl. 19.00 anordnas samkväm med visning av estlandssvenska filmer i I. O. G. T:s lokaler, Smedjegatan 28, Eskilstuna. Inträdesavgift kr. 2:50.

Samkvämet avslutas med lekar och dans.

Alla hjärtligt välkomna!

S. O. V.

Domprosten Nils Bolander:

ATT SEGRA

Den som har sett löparnas konung Zatopek, tredubbel guldmaljör i Helsingfors, delta i en tävlan, glömmer det inte i brådrasket.

En ganska förbryllande upplevelse. Det gäller kanske ett millopp. Men redan efter första varvet verkar Zatopek färdig, totalt utpumpad. Han grimaserar och liksom plågar sig fram meter för meter. Men man bedrar sig om man tror att han är ur leken. Varv efter varv drar han på i samma malande takt utan att sakta farten — och vinner.

Han är en bild av en enorm kraftsamling, kraftkoncentration.

Varje fiber i hans härdade och tränade kropp skälver av målmedvetenhet och en fantastisk inriktning på ett enda: att segra.

Sådana skall du och jag vara i vår tävlingskamp för att vinna den oförgångliga segerkransen om vilken Paulus talar med en bild hämtad från tävlingsbanan.

Så samlade, koncentrerade, målmedvetna.

"I veten att fastän de som löpa på tävlingsbanan allesammans löpa, så vinner allenast en segerlönen. Löpen såsom denne, för att I mån vinna lönen."

"Jag för min del löper alltså icke såsom gällde det ett ovisst mål; jag kämpar icke likasom en man som hugger i vädret."

*"Giv dig helt, ty det begär han,
han som gav sig helt för dig..."*

Kluven håg är lik i lasten.

Hur ofta har inte just bristande förmåga till samling, koncentration, blivit en människas olycka!

Man plottrade bort sitt liv. Man ville vara litet av varje och blev ingenting. Man blev en fuskare i alla discipliner. Slungades hit och dit av vågorna på levnadens stormpiskade hav därför att man saknade en fast riktpunkt. En kristen måste vara inriktad på ett mitt uppe i det mångahanda: att vinna den oförgångliga segerkransen.

Det är lika sant som det är sagt — att vara omvänd är att vara rättvänd, riktad mot Gud. Allt hänger på inriktningen.

Färden kan vara mycket omväxlande. Terängerna skiftande. Trötthetstider och tider av kraft avlöser varann i varje människas liv. Det avgörande är att människan är riktad mot Gud, i rörelse mot Gud.

"Att vara en kristen är icke att sitta med armarna i kors på frälsningens strand och mena, att man har sitt på det torra. Nej, det är att skåda ett heligt mål, som ska nås, och en väg, som ska vandra." Aposteln säger uttryckligen: "Jag håller icke före, att jag ännu har vunnit det."

När Thorvaldsen en gång tillfrågades vilket av sina verk han ansåg vara det bästa, lär han ha svarat: Det nästa.

Så måste alltid en kristen människa se saken. Det nästa är det bästa. Ty segerkransen, den oförvissneliga, vinkar i fjärran.

I kampen för den oförgångliga segerkransen får man noga akta sig för att snegla till höger och snegla till vänster för att se vad åskådarna tycker och tänker om en insats.

Åskådarna är klena rådgivare. Du känner deras välmenande råd. För all del — överanstäng dig inte! Spräng dig inte! Lagom är bäst. Nej, någon herr eller fru Lagom har aldrig vunnit några segrar och skördat några lagrar i Guds rikets tävling.

Sätt in alla dina krafter, hela din diktan och traktan på att vinna det eviga livet! Slå följe med alla dem som deltar i denna tävlan för att vinna samma höga pris!

Och ändå — kan aldrig löparen på den kristna rännarbanan göra sig förtjänt av segerkransen. Hur vi än spänner oss och upprustar står vi där till sist som odugliga löpare. När det kommer till kritan är min kamp ingen frälsningsgrund. "Av nåden ären I frälsta."

*"Segerkransen, som förbliver,
Herren Krist allena giver."*

Est blir svensk präst i Kanada.

Tidningen Meie Elu i Kanada rapporterar, att den estnische prästmannen A. Raidur på juldagen hållit svensk gudstjänst för svenskarna i Toronto. Pastor Raidur har tidigare under en följd av år varit anställd inom svenska kyrkan i Sverige. Gudstjänsten var synnerligen talrikt besökt då det var första gången torontosvenskarna hade möjlighet att få bevista en svenskspråkig högmässa. Även svenske konsuln var närvarande. Gudstjänstbesökarna hälsades före högmässan välkomna på engelska av den kanadensiske prästmannen A. Grunwald, som uttryckte sin stora tillfredsställelse över den svenska församlingens tillkomst. Svenskspråkig högmässa kommer t. v. att hållas en gång i månaden. (STE).

Sigmar-Henry Tegelberg från Rickul har den 16/12 1952 avlagt sjökaptensexamen vid Göteborgs Sjöbefälsskola.

Olav von zur Mühlen från Hapsal har avlagt filosofie kandidatexamen vid Stockholms Högskola.

Hur statsmaskineriet fungerar

En snabblektion om den svenska statsförvaltningen

— Av Allan Ingelsson —

Då vi i Sverige den 6 juni låter den blågula duken gå i topp är det för att fira nationaldagen, svenska flaggans dag. Men det är också något annat och synnerligen viktigt, nämligen *regeringsformens* födelsedag. Den fastställdes enligt texten den 6 juni 1809, alltså för 143 år sedan, av k. m:t och rikets ständer och är grundvalen för hur Sverige regeras, för hur det svenska statsmaskineriet fungerar, och den främsta av grundlagarna. De övriga är riksdagsordningen, successionsordningen och tryckfrihetsförordningen.

Regeringsformen består av ingress och avslutning samt 114 paragrafer, av vilka de 48 första handlar om kungamakten, dess organisation och befogenheter samt statsrådet, medan de återstående 49—114 på samma sätt beskriver riksdagen. Denna regeringsform har vid åtskilliga tillfällen förändrats, men snittet är i huvudsak detsamma, och den skall, som det står i ingressen, "för alltid grunda ett gemensamt fäderneslands sällhet och självständighet". Den som i dag läser grundlagarna och godtar allt efter bokstaven, såsom regeringsformens 84:e paragraf föreskriver, alltså utan kommentarer, får emellertid en ganska egendomlig uppfattning om hur statsmaskineriet fungerar, en uppfattning som i mångt och mycket är felaktig. Utvecklingen har nämligen blivit en annan än den grundlagsstiftarna från 1809 hade tänkt sig. Vi har fått en "levande författning", ett system av politiska sedvänjor som utfyller reglerna. Grundlagarna kan ju inte bestämma allt.

Den svenska förvaltningens struktur

Den svenska statsförvaltningen kan liknas vid en vingprydd pyramid, där k. m:t, alltså kungen omgiven av sina ministrar, även kallad *regeringen*, bildar toppen. Högsta domstolen, regeringsrätten och lagrådet utgör "vingarna", dvs. står utanför själva pyramiden. Under detta översta skikt kommer k. m:ts kansli, som inrymmer nedre justitierevisionen, ett slags kansli till högsta domstolen, justitiekanslern, kungens högste ombudsman, riksåklagaren och de elva statsdepartementen, nämligen justitie-, utrikes-, försvars-, social-, kommunikations-, finans-, ecklesiastik-, jordbruks-, handels-, inrikes och civildepartementen. Det kan förtjäna påpekas att i andra länder utövar departementscheferna och deras närmaste män all kontroll och ledning av den lokala förvaltningen. Så är inte fallet i Sverige. Här har skjutits in ett led mellan k. m:t och de lokala myndigheterna, nämligen *de centrala ämbetsverken*, vilka bildar nästa skikt i vår pyramid och vilka har större möjligheter att noggrant övervaka och sakkunnigt leda de underlydande befattningshavarna än vad en departementschef kan ha. Ämbetsverken är relativt självständiga och oberoende av skiftande parti-

regeringar. Under de centrala ämbetsverken kommer i nästa skikt de 24 *länsstyrelserna* och de 13 *stiftsförvaltningarna*. I det därpå följande skiktet kommer *distriktsförvaltningarna* för exempelvis de affärsdrivande verken och tullverket samt sist *lokalförvaltningen*, som är statsförvaltningens yttersta förgrening i landet.

Expansionen inom den svenska statsförvaltningen har under det senaste decenniet varit enorm. År 1938 exempelvis fanns i Sverige ett 90-tal verk, departement och andra statliga myndigheter. Numera är de över 180. I statsförvaltningen arbetade 1938 över 150.000 personer mot över 270.000 i våra dagar, alltså en ökning på över 120.000 personer.

Vem gör vad i kanslihuset?

Av *de elva departementen* i våra dagar har följande tre kvarstått sedan 1840 års departementalreform med i stort sett oförändrade verksamhetsområden: justitie-, utrikes- och ecklesiastikdepartementen.

Statsministern är regeringens enande och ledande kraft, och han försvarar regeringens politik inför riksdagen. Han är statsrådets främste ledamot.

I spetsen för varje departement står en departementschef, och hans speciella uppgift är att *bereda* ärendena, dvs. han tar ställning till dem sedan underlydande myndigheter hörts, och att *föredra* dem inför kungen i statsrådet. Statssekreteraren i ett departement är departementschefens närmaste man — "politiska högra hand", säger man —, och han ansvarar för departementets andel i statsverkspropositionen och övriga propositioner samt granskar de lagar och författningar som departementet producerar. En expeditionschef övervakar de löpande ärendenas gång och ser till att enhetlighet och följdriktighet iaktas beträffande k. m:ts beslut. Ett kansliråd, som motsvarar byråchefen i ett ämbetsverk, bereder och föredrar ärenden inför departementschefen. Och kanslisekreterarna — det finns både förste och andre kanslisekreterare — biträder kansliråden och föredrar vissa grupper av ärenden.

Statsdepartementen är indelade i byråer, och departementschefen bestämmer ärendenas för-

delning mellan dem. Antalet byråer växlar mellan två och fem.

Utrikesdepartementet, UD, skiljer sig från övriga departement därigenom att det är både departement och ämbetsverk på samma gång. Visserligen bereds och föredras utrikesärendena i vanlig ordning inom departementet och avgörs i konseljen, men ett mycket stort antal ärenden avgörs direkt av utrikesministern. Detta därför att UD inte som övriga departement har en rad centrala ämbetsverk under sig, utan självt är ett centralt ämbetsverk. Beskickningarna och konsulaten i utlandet är underställda UD, men de är inga ämbetsverk som avger utlåtande, utan skriver endast rapporter om förhållandena i de olika länderna. UD i sin tur ger instruktioner till beskickningarna och konsulaten. Utrikesministerns närmaste man kallas *kabinettssekreterare*, som i stort sett motsvarar statssekreteraren och expediteschefen i övriga departement.

Finansdepartementet intar också en viss särställning i förhållande till övriga departement. Finansdepartementet utövar nämligen en sammanhållande och delvis ledande verksamhet i fråga om budgetarbetet inom de olika departementen. Statssekreterarens arbetsuppgifter omfattar icke blott finansdepartementets ärenden, utan också sådana som rör andra departement. Detta ger en karaktäristisk prägel åt arbetet, som i mångt och mycket avviker från statssekreterararbetet i andra departement.

Faktiska avgöranden träffas i statsrådsberedningen

Alla ärenden ska innan de föredras inför kungen i statsrådet vara beredda av den föredragande. Den vanligaste beredningen är den s. k. *veckoberedningen* eller *departementsberedningen*, som pågår måndag—tisdag i varje departement. Det finns också andra, såsom *finansberedningen* i oktober—november, då budgeten görs upp och då finansministern och hans medhjälpare har ett oerhört arbete att hålla utgiftsökningarna inom rimliga gränser. En annan inte betydelslös beredning är *lunchberedningen*, då aktuella ämnen diskuteras vid lunchen. Som högsta beredningsinstans fungerar *statsrådsberedningen*, där statsministern sitter som ordförande och där i regel samtliga statsråd är närvarande. Det är viktiga frågor det då gäller.

Statsrådsberedningen, som spelar en oerhört viktig roll i en demokratisk regerings tillvaro, omnämns ingenstans i grundlag eller annan författning. Några officiella protokoll förs inte vid dessa sammankomster i Kanslihusets finaste rum, Stora beredningsrummet. Sammanträdena är fullkomligt formlösa och sålunda högst osvenska till sin karaktär. Men denna beredningsform har visat sig vara ett smidigt och användbart instrument, som under olika tider haft olika betydelse. Sedan hrr statsråd samlats diskuteras ärendet eller ärendena, och man enas

om en viss mening. Vad som här sagts gäller sedan i konseljen inför kungen. Man kan därför säga att regeringsbesluten faktiskt träffas i statsrådsberedningen, ehuru det formella beslutet kommer först i konseljen. Inte en vecka förgår utan att någon statsrådsberedning hålls. Högre utnämningar, större lag-, finans- och organisationsfrågor går alltid i statsberedningen liksom ärenden av tveksam natur, exempelvis konflikter på arbetsmarknaden. Statsrådsberedningen är alltså ett praktiskt sätt att komma tillsammans och diskutera, och förtjänsten av denna arbetsform tillkommer Karl XIV Johan, "kungen som aldrig lärde sig svenska".

Cirka 750 ärenden avgörs i konseljen

Konselj hålls i regel varje fredag i den välkända Konseljsalen, som ligger i Slottets gästväning, två trappor upp. Kungen sitter här som ordförande vid ett stort bord med en grön duk och flera meter Svensk författningssamling, en rad uppslagsböcker och Karl XII:s mäktiga bibel — den på vilken statsråden svär statsrådseden — framför sig. Till höger om sig har han statsministern, till vänster utrikesministern — de övriga statsråden tar plats efter ålder som statsråd.

Själva proceduren är inte offentlig. I konseljen, som vanligen börjar kl. 10.30 och är avslutad kl. 11.15, avgörs inemot 750 ärenden, stundom fler. Dessa ärenden rör allt mellan himmel och jord, vilket beror på att svenska folket kan "gå till kungs" med praktiskt taget allting. Cirka 25 procent av tidigare konseljärenden har numera bortfallit genom decentralisering till underlydande organ — centrala ämbetsverk och länsstyrelser.

Först i konseljen kommer nådemålen från högsta domstolen och därefter departementens ärenden, varvid början görs med justitiedepartementet, varefter följer utrikes-, försvars-, social- etc. fram till civildepartementet. Statsråden föredrar i konseljen enligt den s. k. konseljlistan. Statsrådets egna maskinskrivna lista upptar rubriker, diarie-nummer och förslag till beslut. Den lista som överräcks till kung och övriga statsråd är stencilerad och innehåller blott rubriker och diarie-nummer. Vid föredragningen sammanförs likartade ärenden i grupper, varvid ett stort antal ärenden avgörs på en gång. Föredraganden säger exempelvis så här:

— Ansökningarna under 22 t. o. m. 43 om svenskt medborgarskap torde bifallas och ansökningarna under 44 t. o. m. 56 däremot avslås. I ett enda drag har sålunda 35 ärenden avgjorts. Rationaliseringen kan drivas ännu längre.

De s. k. kommandomålen, dvs. sådana som kungen i egenskap av högste krigsherre "omedelbart besörjer", går inte i konseljen. De tas efter hand som de blir färdiga från försvarets kommandoexpeditioners sektioner och detaljer och expedieras "på nädigste befallning" av försvarsministern. Då och då föredras de för kungen.

Fyra år som utlandssvensk i Mexiko

I artikelserien om estlands-svenskars insatser i fjärran länder har Kustbon i detta nummer nöjet återge en skildring från Mexiko. Författare är ingenjör Manfred Westerblom från Nuckö, som avlagt studentexamen vid Svenska Gymnasiet i Hapsal, ingenjörsexamen vid Stockholms Tekniska Institut

och sedan år 1948 verksam som chefsingenjör vid AB Gasaccumulators (AGA) mexikanska dotterbolag.

Det var någon gång vid årsskiftet 1948/1949 som undertecknad blev tillfrågad om jag var villig acceptera posten som chefsingenjör vid Svenska A.-B. Gasaccumulators (AGA) mexikanska dotterbolag. Kontraktet skulle gälla fyra år och jag skulle få till uppgift att övervaka driften och utöka densamma på redan sex befintliga fabriker, som tillverkade acetylen- och syrgas, samt dessutom utöka kedjan av anläggningar med minst en acetylen- och en syrgasfabrik samt bygga upp en ny, modern elektrodabrik av minst europeisk, om inte av amerikansk kapacitet.

Att det kittlade i nerverna på en ung tekniker inför en sådan uppgift är lätt att förstå. Att scenen sedan skulle bli Mexiko, landet med äventyr och pistol i klangen, förringade icke på något sätt lockelsen. Magister Svensson, som på sin tid i Hapsal försökte inpränta världsgeografi i oss, må förlåta, att mina kunskaper om Mexiko 1948 praktiskt taget voro lika med plus minus noll.

Efter diverse svårigheter, där den mest framträdande var att jag råkade vara född i Estland, ordnades slutligen alla papper och någon gång i slutet på juni 1949 kunde jag äntligen embarkera ett flygplan till New York för vidare befordran till Mexiko. Vi skall emellertid hoppa över alla detaljer med resor och flyg tvärs över det jättelika USA, för att i stället hamna direkt i oljestaden Tampico på Mexikos atlantkust. Det var min första bekantskap med "värmen". Min första impuls på det primitiva flygfältet var att fortast möjligt ta returflyg till Sverige. Detta måste dock övervinnas, jag klev snällt in i flygplanet igen och så bar det i väg mot slutmålet, Mexiko City. För en blyg yngling var denna världsstad något oerhört. Min nyfunne vän, som mötte mig, talade

Ett 150-tal ämbetsverk i landet

De flesta centrala ämbetsverken i dagens Sverige — det finns över ett 150-tal — har mycket djupa rötter. Äldst är kammarkollegiet, som till gagnet, om också inte till namnet, bestått sedan 1539, alltså 414 år. Kollegiets uppgifter hade redan på 1600-talet blivit för stora att sammanhållas av ett enda verk, och nya tillskapades därför med nya uppgifter. Från kollegiet har sålunda under årens lopp utgått bergskollegiet, kommerskollegiet, kammarrätten, statskontoret, byggnadsstyrelsen, generaltullstyrelsen, lantmäteristyrelsen, domänstyrelsen etc. Verken har sedan vuxit ut och fått nya uppgifter, och nya verk har tillskapats.

För vart och ett av verken gäller speciella bestämmelser, som återfinns i verkens instruktioner, vilka meddelas av k. m. t. Instruktionernas bestämmelser kompletteras vanligen genom arbetsordningar, som verket självt beslutar.

I fråga om instruktionerna kan man numera iaktta en långt gående likformighet. Särskilt påfallande är att instruktionerna på senare tid fått en nära nog identisk uppställning, och även i fråga om innehållet påminner de i hög grad om varandra.

Den för verken typiska organisationen är i stort sett följande: I spetsen för verket står en chef, som vanligen bär titeln generaldirektör eller överdirektör, men han kan också tituleras exempelvis amiral, bankinspektör, general, generaltulldirektör, myntdirektör, president, riksantikvarie,

eller överintendent. Inom verket finns byråer eller avdelningar, mellan vilka ärendena fördelas. Chefen för byrån kallas vanligen byråchef, men han kan också tituleras arkivråd, byggnadsråd, kammarråd, krigsråd, medicinalråd, professor, statskommisarie eller överingenjör. Högste chefen och byråcheferna betecknas som "ledamöter i respektive verk". Ärendena bereds som sagt på respektive byråer eller avdelningar och föredras av byrå- eller avdelningschef eller särskild föredragande. Rör ett ärende flera byråer eller avdelningar, äger samråd rum. Vissa ärenden kan delegeras till byrå- eller avdelningschef.

Generaldirektören eller vad han nu tituleras är i regel ensam beslutande, det s. k. byråkratiska systemet. Den äldre, kollegiala formen för beslut, dvs. genom omröstning av ledamöterna, används alltjämt i vissa verk. I många nyttjas den vid frågor som rör: fel och försummelse i tjänsten, tjänstetillsättningar, förordnanden och avsked m. m., allmänna författningars utfärdande och verkets ekonomi, besvärsmål, ärenden om enskild rätt, större ekonomisk räckvidd och viktigare och mer omfattande ärenden i allmänhet.

Lokalförvaltningen slutligen är statsförvaltningens yttersta förgreningar ute i landet, och den utgörs av den stora skaran av statstjänstemän som vi dagligen kommer i kontakt med.

Förvaltningsorganen bildar alltså, som vi här sett, en hierarki av över- och underordnade organ. Subordinationen består däri att ett överordnat organ kan bestämma över ett underordnats handlande.

Allan Ingelson.

spanska och jag talade svenska. Det första mottagandet blev därför en aning kyligt, trots värmen. Dock lärde jag mig en hel del redan under de första minuterna. Det var hur man skall göra upp med taxichaufförerna. Vår chaufför begärde sex pesos för transporten till hotellet. Min vän såg mycket förolämpad ut och kom med ett motbud på fyra pesos. Nu var det bilförarens tur att se förolämpad ut. Av det lilla jag förstod, så framhöll bilchauffören bl. a. de höga bensinpriserna, fruns sjukdom, amorteringskostnaderna för bilen och en hel rad andra saker som jag inte förstod. Vänskapligen enades man dock slutligen om fem pesos. Det pris man inte kan pruta på i Mexiko är inget pris alls. Nu har tyvärr denna glada kommers med taxichaufförerna upphört, då dessa numera enligt lag måste köra efter taxameter. Inom parentes sagt, segrade de svenska Haldatexametrarna över en massa amerikanska fabrikat i konkurrensen och när man nu åker taxi i Mexiko påminnes man alltid om Sverige av en Halda, "Made in Sweden." Det var dock inte om detta jag skulle berätta.

Jag slog alltså ned mina bopålar i Mexiko City, beläget på den jättelika mexikanska högplatån 2300—2500 meter över havet, började plugga och praktisera spanska och försöka sätta mig in i vad som fyra år framåt skulle komma att bli min direkta arbetsuppgift. Tyvärr hade min företrädare mer än lovligt bråttom hem och efter fyra veckor utbyttes mitt namn mot hans på glasdörren till chefsingenjörens kontor och därmed var alltså utåt sett allting klart. Det var emellertid just då som svårigheterna började. Nämligen i Mazatlan, en liten trevlig stad på Pacifickusten, där luften står stilla och värmen kommer en att tänka på en masugn i Bergslagen. Klimatet, höjden, flygresorna och värmen gjorde att jag endast ville tänka på en sval bädd eller åtminstone på en av stadens luftkonditionerade barer. Inspektionen av fabriken gick tämligen programenligt, om man bortser från att verkmästaren på en tum när räddade mig från mitt livs första skorpionbett. Efter inspektionen hade platschefen ordnat med en större middag hemma hos sig; allt vad som fanns av fint folk var inbjudet eftersom platschefen var en av pamparna i staden. Jag stapplade mig med möda fram till den uppgivna adressen. Om man kan tänka sig en festlig middag som en mardröm, så var detta en sådan. Bara tanken på mat kom mig att må illa. När så maten, tunga kryddade mexikanska rätter, började dukas fram, utan att någon ände kunde skådas, började jag tänka på självmord, bärsärkaraseri och vansinne omvartannat. Det talades och skålades, det skålades och talades utan att jag begrep så värt mycket. Jag hade redan gett upp hoppet om att blixten skulle slå ner eller något liknande inträffa, som skulle göra slut på det hela. När mardrömmen äntligen var över, gick jag ut och vandrade längs stranden, där vågorna i väldiga dyningar vräkte sig in från Stilla Oceanen. Då var det redan natt och svalkan kändes som en befriare. Nästa dag vaknade jag med hög feber och var alldeles gul i ansiktet. Det var gulsot, Mexikos välkomsthälsning till ny-

komlingen, som jag hade ådragit mig. Med hög temperatur och några hundratusen enheter penicillin i kroppen stapplade jag upp i flygplanet, ytterligare fyra timmars flygning i halvt dvalligt tillstånd och äntligen kunde jag få ligga i en någorlunda kall säng i City. Två veckor varade denna sjukdom och därmed var det som om jag hade gått igenom skärselden. Den enda nackdelen man märker av den stora höjden i Mexiko City är, att om man mot förmodan tar några trappsteg i snabbare takt än sed är påminnes man genast om att man befinner sig 2300 meter över havet.

När man så någorlunda aklimatiserat sig, respekten för värmen nere i tropikerna släppt sitt järngrepp och tiden rullat framåt några månader, börjar man se på landet med andra ögon. Skoputsarna kan inte längre lura en, när man åter ute får man verkligen vad man tänkt sig och man slipper att med spänning vänta på vilken överraskning som bäres in, sedan man på tur och otur satt sitt pekfinger ungefär mitt på matsedeln och härigenom utmanat ödet och magens allmänna säkerhet. Den mexikanska maten är nämligen ett kapitel för sig. Innan jag konfronterats med något som heter "chile verde" hade jag ingen aning om att vår moder jord kunde producera något så infernaliskt starkt som detta. Den berömda ungerska paprikan smakar bitsocker i jämförelse med mexikansk chile. Svenska kolonier i Mexiko mest utsökta nöje är att lura en nykomling på en sådan läckerhet. Det är grymt men sant. Jag för min del fick mitt elddop på firmans fackföreningsfest. Det hände några dagar efter det jag anlät till landet. Fackföreningen hade just bytt styrelse och denna liksom alla andra tillfällen måste givetvis celebreras med en "banquete". Ungefär trehundra personer satt bänkade vid tre långbord och jag hade fått säte vid honnörsbordet bredvid den nye ordföranden. Nu hör det till saken att dessa chiles verdes till utseendet mycket påminner om en liten svensk gurka och jag blev mycket artigt bjuden att smaka på en sådan. Den smakade lindrigt sagt eld. När jag var på väg att rusa ut märkte jag, att trehundra par ögon med största allvar iakttog mina förehavanden och att det hela varit en uppgjord plan. Jag tänkte på nordmän, estlandssvenskar och mycket annat varefter den lilla djävulska frukten åkte ned. Det gillande mummel, som hördes längs bordsraderna tror jag dock icke på långa vägar uppväggde offret jag denna dag bringade moder Svea. För att göra om saken fordras minst Patriotiska Sällskapets guldmedalj. Hur som helst, det tog ungefär ett par timmar, plus ett tiotal flaskor öl innan normalt tillstånd var återställt. Dessa starka, skall vi kalla dem frukter(?) användes i huvudsak på högplatån och mexikanarna sväljer dem utan större svårigheter och oftast t. o. m. med nöje. De användes till att smaksätta maträtterna med. Estlandssvenskt sjöfolk som besökt Mexiko, torde knappast känna till dem, då de icke användes i de tropiska kustlanden. När styrman Leander Gjärdman ombord på lyxkryssaren Stella Polaris besökte Vera Cruz, lurade min fru i honom ungefär en

hundredels chile. Vår vänskap från barnåren ut-sattes därvid för en mycket hård påfrestning. Mig har han förlåtit, men jag tror att han fortfarande har ett horn i sidan till min fru.

Ja, det finns mycket att se och förundra sig över i detta gamla aztekland, inberäknat aztekerna själva och de femtiotal vilda indianstammar som fortfarande bor uppe bland bergen och talar sitt eget språk, vulkaner, vulkansjöar, som gjorts till de mest raffinerade badorter med mondäna bad-hotell, surfing efter motorbåtar ner i Acapulco, världens vräkigaste badort, lyx och rikedom i all-sköns blandning med största fattigdom och moder-

Bygata i San Juan de Teotihuacán med den berömda solpyramiden i bakgrunden.

na kylskåp i en fallfärdig palmhydda, där man serverar kallt öl. Likadant förhåller det sig med naturen. Denna växlar från det tempererade höglandsklimatet med torftig växtlighet till tropiskt klimat med djungelliknande flora. Övergångszonerna kunna uppvisa en bedårande blomsterprakt och skönhet. Vägarna i Cuernavaca ned mot Pacifickusten äro dragna genom torra sandöknar där man kan åka bil timme efter timme på ändlösa asfaltband med jämna hastigheter av 100—120 km. per timme utan att möta någon levande själ. Endast några kilometer från en skrikig storstad kan man finna någon liten indianby, där tiden står stilla. Solen skiner från en molnfri himmel, en och annan åsna står tålmodigt på plazan och viftar bort flugorna med svansen, medan ägaren förfriskar sig med en kall öl på byns krog.

Eller tag t. ex. Poza Rica, orten som ännu inte återfinnes på någon karta. Poza Rica ligger mitt i djungeln. Bara för två år sedan fanns det ingen tillfartsväg till orten som då hette något annat. Platsen är ett grönt helvete, där djungelväxtligheten tränger sig på överallt och där en hel här av indianer med sina djungelknivar försöker hålla tillbaka urskogen. Knivar, som på dagarna tjänar som verktyg och på kvällen och natten, när det tropiska mörkret och svalkan sänker sig, tjänstgör som vapen, antingen det gäller slagsmål på de primitiva krogarna eller överfall. Pistolen hänger vid var mans höft och det behövs inte mycket för att den snabbt skall komma upp ur hölstret. Poza Rica är berättelsen om en glömd indianby mitt in i djungeln, där den vite mannen hittade olja, massor av olja. Den lilla byn förvandlades med ens till ett Eldorado, där nu ett myller av folk av de mest skilda kulörer trängs, arbetar fram olja, säljer, köper, slåss och älskar. I första bästa restaurang man kliver in i för att få en coca-cola, öl eller mat återfinnes den obligatoriska kineskokken. Urinvånarna, de mycket småväxta indianerna stiger snällt åt sidan när den vite mannen kommer; de jättelika, blonda oljeingenjörerna och borrarbasarna från Texas, iklädda sina typiskt åtsittande byxor, breda hattar och högklackade skor, med pistol eller dolk dinglande vid sidan, plöjer fram likt tanks i såväl djungeln som när det gäller slagsmål på någon krog. Det hela är fantastiskt för en nordbo, som trots att sådant icke existerar på annat håll än på den vita filmduken.

Att jag kommit i så nära kontakt med Poza Rica beror på att vi f. n. håller på att sätta upp en fabrik i detta gröna helvete, för att förse det statliga oljebolaget med gaser för svetsningsändamål. Bara hur tomten köptes, hur de gigantiska Caterpillartraktorerna med dödsförakt kastade sig mitt in bland ormar, skorpioner, lianer och tusenårig djungel för att röja mark för fabriken, hur de tropiska skyfallen höll på att dra iväg allt byggnads-material, stenar, sand, cement, armeringsjärn, kablar, rör, hur vi i tre dagar kämpade för att leda bort vattnet för att få fotfäste, vore värt en två-timmarsfilm. Och ändock är det bara småsaker emot den apparatur som sätter igång kugghjulen för att vinna fram olja, rena den och pumpa den över 3.000 höga bergskedjor upp till raffinaderierna i Mexiko City på 400 km. avstånd.

Men tro nu bara inte att det enbart är pistoler, knivar, slagsmål, skorpioner och gassande tropiksol man möter i Poza Rica. En måndagskväll, då pengarna är slut, den fruktansvärda hettan har ersatts av en ljum, tropisk natt, den våta khakisjortan blivit utbytt mot en vit dito och tropikhjälmen åkt av, kommer gitarraren fram. Och så som en gitarr hanteras i Mexiko, tror jag inte den kan spelas på något annat ställe på vår runda jord. Man kan sitta timtal och lyssna på de vemodiga, klagande sångerna, som handlar om kärlek, falska kvinnor och brutna löften. Tills man abrupt väcks av en apelsinförsäljares gälla rop: "Naranjaas" — "apelsiineeer".

Lena Heldring †

Då Svensk-finska S:t Mikael församlingens i Tallinn historia för de senaste decennierna skrives, så kommer säkert ett kapitel att ägnas församlingens trojänare Lena och Adam Heldring.

Den hädangångna har icke enbart upplevt prästbyten, utan varit med om församlingens skiftande öden under tsarismen, den ryska revolutionen, det fria Estland, ockupationsåren och slutligen återbördandet till Sverige. Det var också från Tallinns svenska kyrka som den 20 september kl. 4 på morgonen den sista evakueringstransporten till Sverige 1944 avgick.

Lena Heldring kände det icke endast som sin uppgift att hålla helgedomen i skick, utan hennes uppgifter voro tvivelsutan även själavårdande. Hon kände alla församlingsmedlemmar personligen och var på så sätt en värdefull hjälp för församlingens prästmän.

Undertecknad minns tydligt under de svåra ockupationsåren hur hon kunde stå vid kyrkdörren och möta församlingsmedlemmarna med orden: "Håll fast vid Din fädernekyrka, ty Herren övergiver icke de sina". Det var liksom en levande predikan att möta Lena Heldring.

Nu har Lena Heldring slutat sin jordevandring. Vi höra icke längre hennes visa råd. Hennes stämma har tystnat. Men hennes maning verkar vidare.

Tallinns svenska församling tackar henne för trogen tjänst och lyser frid över hennes ljusa minne.

Ivar Pöhl

Mexiko är, som kanske redan framgått, de absolut extrema motsättningarnas land. I Mexiko City bor man som i vilken storstad som helst: Vackra palmalléer, breda asfalterade gator, mycket vackra stadsdelar och massor av neonskyltar, ljusa trevliga biografier och restauranger. När man åker bil i de snabba 80 km/timme körfilerna har man en känsla av att man befinner sig i USA. Jag säger USA, för enligt min åsikt har även Stockholm och Sverige mycket att lära av Mexiko. I svenska kretsar i Mexiko ser man bl. a. med ganska stor oro på utvecklingen hemma. Det ligger utanför ramen för denna lilla betraktelse från Mexiko att närmare ingå på svårigheterna för de svenska varorna på den amerikanska kontinenten, men de ständigt stigande priserna hemifrån inge onda aningar. Den svenska varan har ju alltid karakteriserats av ett på världsmarknaden relativt högt pris, men proportionerna börja numera bli oroväckande. En annan faktor är den fantastiska tyska och delvis även japanska och italienska industrins expansion och dessa länders naturliga önskan att återerövra sina förkrigspositioner på världsmarknaden. Detta är emellertid en helt annan historia.

Manfred Westerblom.

Johan Alkvist 60 år

Då folkskollärare Johan Alkvist den 1 mars fyller 60 år har han anledning att blicka tillbaka på ett rikt och växlande liv. J. A. är född på Ormsö i byn Hullo. Efter examen vid ryska skolan i Hapsal fick han anställning som lärare i Kärrslätt på Ormsö. Lärargärningen blev emellertid avbruten redan efter ett par korta år genom en inkallelseorder till den ryska armén, där han undergick officersutbildning. Vid krigsslutet var den unge läraren-officern försvunnen. Först 1921 återförenades han med de sina i ett fritt Estland till utsäglig glädje för såväl honom själv som för hans anhöriga.

Johan Alkvist hade upplevt fasansfulla år som krigsfånge i Turkiet, där svält och epidemier skördat 2/3 av hans kamraters liv. Genom ett under lyckades han fly ur fängelset och så småningom trots nedsatta krafter och total avsaknad av pengar ta sig hem till Ormsö genom hela Europa. Den svårt förvärvade friheten gav honom så småningom nytt livsmod, som hjälpte honom komma ifrån fängelseårens vedermödor och mar-
drömmar.

Snart finner vi jubilaren åter i hans gamla skola i Kärrslätt, nu som skolföreståndare. Med outtröttlig energi färdades han under alla dessa år den 5—6 km långa vägen morgon och kväll mellan hemmet i Hullo och skolan i Kärrslätt. Vedermödorna och bekymren ha dock ej kunnat utplåna det lugn och det varma leende, som han under alla livets skiftningar bemött sina medmänniskor med.

Johan Alkvist har flitigt tagit de erbjudna tillfällena i akt för att förkovra sina kunskaper. Han har deltagit i ett flertal fortbildningskurser i Estland och i Sverige — senast under sommaren 1945 i Uppsala.

Jubilaren som nu är anställd som folkskollärare vid Flatenby skola i Renland tillönskas all lycka samt krafter till fortsatt arbete i folkbildningens tjänst i sitt nya hemland.

M. B.

Lösning till julkorsordet

VÄGRÄTT: 1. Birkas; 5. Arbeta; 9. Vridbar; 10. Tomt; 11. Osed; 13. Skot; 15. Vila; 17. Bar; 18. Pasta; 21. Bal; 22. Yngve; 23. Gryta; 24. Trave; 25. Knyte 27. Nafta; 30. Ner; 31. Raket; 34. Rum; 35. Orka; 37. Aida; 38. Amor; 40. Tona; 42. Estland; 43. Glänta; 44. Stenar.

LODRÄTT: 1. Bussby; 2. Kvot; 3. Arm; 4. Sitta; 5. Abort; 6. Ras; 7. Brev; 8. Avtala; 10. Torg; 12. Diby; 14. Kanoner; 16. Latitud; 18. Peter; 19. Stank; 20. Agent; 25. Knotig; 26. Yrka; 28. Fria; 29. Amatör; 32. Aorta; 33. Extas; 36. Amen; 37. Ande; 39. Ost; 41. Ont.

Bokpriset tillföll hr Einar Vaksam, Box 51, Klintehamn.

Johannes Gjärdman †

I en ålder av 55 år avled den 23 januari 1953 i Sundbyberg folkskollärare Johannes Gjärdman efter en längre tids sjukdom. Gjärdman var född i Paschlep by på Nuckö. Utexaminerad från den ryska skolan i Hapsal blev han till en början lärare vid en estnisk skola i Haeska. År 1918 kom han till Ormsö som

polisman, men ett år senare finner vi honom i katedern i den nyöppnade Förby-skolan — parallellklasser till Kärslätt. Några år senare kom Gjärdman till Nuckö tvåspråkiga skoldistrikt. Gjärdman behärskade såväl svenska som estniska. Han placerades på Bysholms tvåspråkiga skola. Skolstyrelsen torde emellertid snart ha observerat, att hans krafter räckte till för mera krävande uppgifter och utnämnde honom till föreståndare för den många gånger större folkskolan på Birkas. Där fann han sig snart tillrätta och utövade ett lugnande inflytande på de stundtals uppblåsande språkstriderna inom skoldistriktet.

När estlandssvenskarna bröto upp från sina bosättningsområden i Estland, följde Gjärdman och hans familj med. Han innehade kortare och längre vikariat vid en del skolor här i landet. Senast var han e. o. lärare vid Harö skola i Uppland.

Johannes Gjärdman sökte flitigt förkovra sig och deltog framgångsrikt i en mängd olika fortbildningskurser. Bl. a. bevistade han kurser på Nääs och pedagogiska sommarkurser vid Uppsåla seminarium sommaren 1945.

Under många år var Johannes Gjärdman livligt verksam inom religiösa kretsar såväl hemma i Estland som här. Böneorden i hans älsklingspsalm har för hans del blivit verklighet:

"Så tag nu mina händer och led du mig.
Att saligt hem jag länder
O, Gud, till dig."

A. V.

Födda

ROBERT ELMAR

född den 19 december 1952 i Lindesberg, son till Ruth Granberg, född Sälgröm, och Elmar Granberg.

EN SON

den 6 december 1952. Brita Söderholm, född Svenson, och Elmar Söderholm.

EN SON

Elna och Edvin Lagman, f. Pettersson. Stockholm d. 24/2 1953.

Förlovade

SVEN JOHANSSON

ELFRIDA LILJA

Stockholm, Nyårsafton 1952.

Johan Jonell †

Estlandssvenskarna voro bosatta i bysamhäl- len. Varje by hade sina föregångsmän, som på grund av idoghet och kunnighet hade sina gran- nars förtroende. Det var icke ekonomiska skäl som fällde avgörandet utan de personliga kvali- fikationerna.

En sådan föregångsman var hemmansägare Johan Jonell i Sviby på Ormsö. Byn var ju en av de största på ön, men hade icke på långt när den bördigaste jorden. Man förenade jordbruk med fiske och sjöfart och använde avkastningen till förbättringar av jordbruksdriften. Härvidlag var den bortgångne banbrytande. Inte bara de egna byborna, utan hela ön kände till Johans gård i Sviby.

Kom prästen till byn, så tog han in hos Johans, ty gårdens bonde tillhörde också församlingens kyrkoråd. Gällde det att sammankalla bystämma så anlätades likaledes den bortgångnes erfaren- heter. Och ville man diskutera samhälleliga och nationella problem, så vittnade den hädangångne alltid om en klar framsynthet, klokt omdöme och stor beläsenhet.

Ända in i det sista, då uppbrottet skedde hem- ifrån, utgjorde den bortgångne en levande länk mellan de gamla och de nya levnadsförhållan- dena. Före avresan till Sverige sade han: "Jag fruktar bara en sak, att jag är för gammal för Sverige". Han fick sin förtjänta ålderspension och lugna levnadsafton.

Många av Dina vänner hemifrån sakna Dig. Ditt föredöme under levnadstiden gör Dig fört- tjänt av vilan efter fullbordad levnadsgärning. Tack för trogen vakt och frid över Ditt minne!

Hj. Pöhl

Vår käre far

Hans Friberg

född den 24/1 1871 i Norrby, Ormsö,
död den 8/12 1952 på Kustbohemmet, Ramsö.

Djupt sörjd och saknad av
Barn, barnbarn, syskon samt släkt och vänner.

Så hastigt Du från oss ryckts bort,
Det känns som solen evigt ner har gått.
Ditt ljusa leende vi icke möter mer,
Mottag vår tack, fastän vi Dig ej längre ser!

Min älskade make
vår käre far

Johannes Gjårdman

född den 7/5 1897
död den 22/1 1953

lämnade oss i djupaste sorg och saknad.

AGNETA

Arne Ester Leander Ottilia

samt släkt och vänner.

Ett varmt tack till alla som deltagit i vår sorg.

Vår älskade Make och Fader

Herman Kärras

* 12 juli 1916

† 2 februari 1953

Innerligt sörjd och saknad.

LINDA

Bengt-Åke

Johanna och Alfred

Fridolf och Cecilia

Svärföräldrarna

Tom står Din plats i hemmets vrå,
tungt blir det nu att ensam gå.

Tack, käre Make, för åren som gått

Tack, lilla Pappa, för allt vi fått.

Sov så gott.

Min älskade maka,
vår kära mor och farmor

Agneta Grönman

f. Anderssin

* 26/8 1865 † 6/2 1953

har lämnat oss. Djupt sörjd av make, barn
och barnbarn, syster, släkt och vänner.

Mor, Din tro på resans mål
Dig alltid lycka skänkt,
Blott resdagen blev den
Du ej själv bestämt.
Hav tack kära mor
för all gången tid
Och må Du nu så lugnt
få vila i frid.

Vår älskade Mor
och Mormor

Maria Mathiesen

född den 6/8 1871 på Nuckö
avled den 4/9 1952 i Årsta.

Djupt sörjd och saknad av

Barn, Barnbarn och Barnbarnsbarn

samt släkt och vänner.

Här en källa rinner,
Säll den henne finner,
Hon är djup men klar,
Gömd men uppenbar.

Min älskade maka
och vår kära mor

Lena Heldring

född Åkerman den 16 aug. 1868

avled i dag lugnt och stilla,
sörjd av oss, släkt och vänner

ADAM

Sigrid

Ramsö, den 9 december 1952.

Som fågelen vid ljusan dag sig gläder

Så glad i ljusetets rike jag inträder.

Vid änglasången och harpoklangen

Jag skådar evighetens dag uppgången.

Min älskade faster

Eva Rading

född Luks

född i Rickul den 8/10 1861, avled
den 30/12 1952 efter en kort tids
sjukdom i Rydal.

Djupt sörjd och saknad av

JOHANNES LEIDA

Ivar och Toivo.

Hav tack, kära faster, för allt du gjort
Du var som en mor för oss.

Födda

Krister Donald, född den 31 juli 1952 i Stockholm, son till Ellen Maria Massalin, f. Friberg, och Axel Massalin.

Clas Yngve, född den 8 december 1952 i Stockholm, son till Maria Peterberg, f. Lindblom, och Johannes Peterberg.

Monica Ingeborg, född den 10 oktober 1952 i Stockholm, dotter till Ingeborg Hultberg, f. Nyblom, och Åke Hultberg.

Siv Ann-Britt, född den 25 november 1952, dotter till Evy Bombas, f. Jensen och Manfred Bombas.

Förlovade

I Stockholm den 24 december 1952, mellan polisman Johannes Bombas och Helena Tikkanen.

I Sundbyberg, nyårsaftonen 1952, mellan Curt Ernström och Berta Seman.

Vigda

I Stockholm den 19 juli 1952, mellan Edvin Brunberg och Dagmar Johansson.

I Täby, nyårsaftonen 1952, mellan Axel Gottfrid Fällman och Greta Adele Strandsten.

I Täby, nyårsaftonen 1952, mellan Sven Einar Fällman och Inga-Britt Margareta Blomdal.

I Sollentuna den 17 januari 1953, mellan Lembit Petroff och Gurli Björkqvist.

Döda

Ludvig Reinhold Freiberg, född den 30 december 1872 på Nargö, avled den 28 maj 1952 på Björkö.

Hans Friberg, född den 24 januari 1871 på Ormsö, avled den 8 december 1952 på Kustbohemmet, Ramsö, Waxholm.

Johannes Gjärdman, född den 7 maj 1897 på Nuckö, avled den 22 januari 1953 i Stockholm.

Fru Agneta Grönman, född Andersson, den 26 augusti 1865 på Ormsö, avled den 6 februari 1953 i Stockholm.

Fru Lena Heldring, f. Åkerman, född den 16 augusti 1868 i Rickul, avled den 9 december 1952 på Kustbohemmet, Ramsö, Waxholm.

Änkefru Maria Kalm, f. Mitman, född 6 juli 1886 på Nuckö, avled den 13 oktober 1952 i Stockholm.

Herman Kärras, född den 12 juli 1916 på Nuckö, avled den 2 februari 1953 i Stockholm.

Änkefru Mari Mathiesen, född den 6 augusti 1871 på Nuckö, avled den 4 september 1952 i Stockholm.

Änkefru Eva Rading, f. Luks, född den 8 oktober 1861 i Rickul, avled den 30 december 1952 i Rydal.

Hans Städ, född den 16 mars 1900 på Ormsö, avled den 2 januari 1953 i Stockholm.

Bemärkelsedagar

85 år

Hörnström, Johan, 1 april 1868, Ormsö

80 år

Åkerros, Birgitta, f. Salin, 5 maj 1873, Ormsö

Thomsson, Katarina, f. Engblom, 31 maj 1873, Ormsö

75 år

Hamberg, Lars, 4 april 1878, Ormsö

Åkerblad, Mari, f. Brunberg, 4 april 1878, Rickul

Borrman, Maria, 30 april 1878, Rickul.

70 år

Strandberg, Andreas, 4 april 1883, Reval

Häggblom, Agneta, f. Rosenblad, 6 april 1883, Ormsö

Norrman, Katarina, född Berggren, 7 april 1883, Ormsö

Söderholm, Maria, 11 april 1883, Nuckö

Nyholm, Johan, 22 april 1883, Ormsö

Viberg, Lisa, 14 maj 1883, Rickul

Liljebäck, Anders, 29 maj 1883, Ormsö

60 år

Sandvik, Johannes, 3 april 1893, Vippal

Lindström, Johan, 5 april 1893, Nuckö

Hammerman, Anders, 7 april 1893, Ormsö

Joon, Maria, f. Mattson, 10 april 1893, Reval

Ambrosen, Anna Matilde, f. Kühn, 13 april 1893, Nargö

Sjöström, Tomas, 14 april 1893, Ormsö

Viberg, Anton, 14 april 1893, Rickul

Palmkron, Kristina, f. Ullis, 16 april 1893, Odinsholm

Brus, Rosalie, f. Krusman, 20 april 1893, Odinsholm

Lindqvist, Alexander, 23 april 1893, Rågö

Nyman, Johannes, 29 april 1893, Reval

Kehlman, Ida, f. Kivramees, 30 april 1893, Hapsal

Beckman, Maria, f. Holm, 2 maj 1893, Ormsö

Mühlwerk, Ingeborg, f. Nysten, 6 maj 1893, Ormsö

Lindqvist, Johanna, 15 maj 1893, Rågö

Heyman, Lovisa, f. Björkkvist, 21 maj 1893, Rågö

Laving, Anton, 24 maj 1893, Nuckö.

Söderkvist, Anders, 30 maj 1893, Ormsö

50 år

Vesterman, Paul, 5 febr. 1903, Rickul

Lauri, Johannes, 1 april 1903, Vippal

Hollman, Johannes, 12 april 1903, Runö

Svedberg, Maria, f. Holm, 13 april 1903, Ormsö

Parbo, Priidu, 14 april 1903, Nuckö

Nee, Katarina, f. Nee, 22 april 1903, Ormsö

Stavas, Erik, 28 april 1903, Odinsholm

Seman, Eduard, 1 maj 1903, Nuckö

Sirel, Voldemar, 1 maj 1903, Nargö

Malm, Nikolai, 2 maj 1903, Reval

Seman, Alfred, 2 maj 1903, Nuckö

Anker, Anette, f. Spoonholts, 7 maj 1903, Nuckö

Melin, Jacob, 8 maj 1903, Runö

Soonike, Nicolaus, 15 maj 1903, Reval

Enkel, Anders, 18 maj 1903, Ormsö

Laving, Marta, f. Ribon, 18 maj 1903, Nuckö

Blees, Karin Eleonora, f. Häverty, 20 maj 1903, Rickul

Priskus, Erna, f. Luther, 26 maj 1903, Harku

Amberg, Elisabeth, f. Romanov, 31 maj 1903, Hapsal